

УДК 793.3 (477)

*Небесник Анжеліка Володимирівна,
викладач кафедри сучасної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв*

СТУДІЇ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Мета дослідження – з'ясування особливостей діяльності студій сучасного танцю в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні аналізу та синтезу, порівняльного методу, що дозволило провести науково об'єктивне дослідження. **Наукова новизна** полягає у виявленні основних проблем роботи студій сучасного танцю в Україні на сучасному етапі. **Висновки.** В Україні діє розгалужена мережа студій сучасного танцю, активне створення яких припадає на період незалежності. Поява студій сучасного танцю в Україні пов'язана з експансією новітніх стилів та напрямів хореографії. Попри низку проблем (економічних, методичних, мистецьких), студії сучасного танцю в Україні відіграють важливу роль у справі виховання, навчання, просвіти, комунікації, художнього збагачення суспільства. Одночасно ця сфера хореографії є однією з найбільш проблемних, що зумовлено відсутністю традицій сучасного танцю в країні, методик викладання для дітей. Часом, при опануванні новомодних стилів хореографії, керівники дитячих студій втрачають здоровий глузд, не враховують вікові особливості вихованців, і тоді численні сценічні майданчики заповнюються низькоартістичними, вульгарними, нехудожніми постановками. Серед найвідоміших студій сучасного танцю в Україні – Київська студія балету «Тодес», «D-side Dance studio», дитяча студія «Fors» під керівництвом Т. Винокурової, «Тотем» під керівництвом Х. Шишкарьової, «Муway» під керівництвом О. Бобика, «А6Studio» під керівництвом А. Азарової.

Ключові слова: сучасний танець, студії танцю, хореографія в Україні.

*Небесник Анжелика Владимировна, преподаватель кафедры современной хореографии
Киевского национального университета культуры и искусств*

Студии современного танца в Украине конца ХХ - начала ХХІ века

Цель исследования – выяснение особенностей деятельности студий современного танца в Украине конца ХХ – начала ХХІ века. **Методология исследования** заключается в применении анализа и синтеза, сравнительного метода, что позволило провести научно объективное исследование. **Научная новизна** заключается в выявлении основных проблем работы студий современного танца в Украине на современном этапе. **Выводы.** В Украине действует разветвленная сеть студий современного танца, активное создание которых приходится на период независимости. Появление студий современного танца в Украине связано с экспансией новых стилей и направлений хореографии. Несмотря на ряд проблем (экономических, методических, художественных), студии современного танца в Украине играют важную роль в деле воспитания, обучения, просвещения, коммуникации, художественного обогащения общества. Одновременно эта сфера хореографии является одной из наиболее проблемных, что обусловлено отсутствием традиций современного танца в стране, методик преподавания для детей. Иногда, при овладении новомодных стилей хореографии, руководители детских студий теряют здравый смысл, не учитывают возрастные особенности воспитанников, и тогда многочисленные сценические площадки заполняют вульгарные, нехудожественные постановки. Среди самых известных студий современного танца в Украине – Киевская студия балета «Тодес», «D-side Dance studio», детская студия «Fors» под руководством Т. Винокуровой, «Тотем» под

руководством К. Шишкарєвой, «Муway» под руководством А. Бобика, «А6Studio» под руководством А. Азаровой.

Ключевые слова: *современный танец, студии танца, хореография в Украине.*

Nebesnyk Angelica, Lecturer, Department of Modern Choreography, Kyiv National University of Culture and Arts

Studios of modern dance in Ukraine in the end of XX - the beginning of the XXI century

Purpose of the article is to elucidate the features of the activity of modern dance studios in Ukraine at the end of the 20th and beginning of the 21st century. ***Methodology.*** The methodology of the research consists in the application of analysis and synthesis, a comparative method, which enabled us to conduct a scientifically objective study. ***Scientific Novelty.*** Scientific novelty consists in revealing the main problems of modern dance studios in Ukraine at the present stage. ***Conclusions.*** In Ukraine, there is an extensive network of modern dance studios, whose active creation falls on the period of independence. The emergence of contemporary dance studios in Ukraine is associated with the expansion of new styles and directions of choreography. Despite a number of problems (economic, methodical, artistic), modern dance studios in Ukraine play an essential role in the upbringing, education, communication, artistic enrichment of society. At the same time, this sphere of choreography is one of the most problematic, which is due to the lack of traditions of modern dance in the country, teaching methods for children. Sometimes, when mastering the contemporary styles of choreography, the heads of children's studios lose common sense, do not take into account the age characteristics of pupils, and then numerous scenic stages are filled with vulgar, non-artistic performances. Among the most famous modern dance studios in Ukraine are the Kiev studio of the ballet "Todes", "D-side Dance studio", the children's studio "Fors" under the direction of T. Vinokurova, "Totem" directed by K. Shishkareva, "Myway" Bobika, "A6Studio" under the direction of A. Azarova.

Key words: *modern dance, dance studios, the choreography in Ukraine.*

Актуальність теми дослідження. Останнім часом студії сучасного танцю (форма функціонування закладів позашкільної освіти) все активніше заявляють про себе як про самостійний феномен танцювального аматорства та всієї художньої культури України. Нині в нашій країні відбувається стрімке зростання кількості студій та інших форм колективів сучасної хореографії, чому сприяє низка явищ: поширення нових стилів і напрямів хореографічного мистецтва, диференціація різновидів хореографії, популяризація медіапроектів танцювальної тематики тощо. Численні фестивалі, конкурси сучасної хореографії привертають увагу великої кількості людей, що свідчить про зростаючий інтерес суспільства до сучасних танців.

Аналіз досліджень і публікацій. Становлення та розвиток сучасної хореографії в Україні не зазнало комплексного наукового осмислення. Праці вітчизняних та зарубіжних мистецтвознавців, істориків, культурологів, присвячені різним аспектам функціонування аматорських колективів сучасного танцю (О. Благова [2], О. Маншилін [5], О. Плахотнюк [8] та ін) торкаються діяльності студій сучасного танцю, але не відображають їхню специфіку. Проблеми функціонування студій сучасного танцю фрагментарно ми вже торкалися при розгляді постмодерн-хореографії в Україні [6], однак спеціального дослідження проблеми проведено не було.

Мета дослідження – з'ясування особливостей діяльності студій сучасного танцю в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Виклад основного матеріалу. Студії сучасного танцю входять до системи хореографічної культури, яка складається з багатьох сегментів: діяльність

професійних та аматорських танцювальних колективів; діяльність танцівників, балетмейстерів, педагогів-хореографів, істориків та критиків хореографічного мистецтва; система підготовки фахівців для хореографічної галузі; система державних установ, що діє у сфері хореографії; власне танці різних видів, історичних періодів тощо [7, 207].

Студії сучасного танцю – сфера аматорського мистецтва. У сучасному мистецтвознавстві під аматорським мистецтвом розуміють переважно форму художньої діяльності, що здійснюється широкими верствами населення у сфері дозвілля в неорганізованих або організованих формах з метою творчої самореалізації, засвоєння художньої культури суспільства.

Поняття «студія» тлумачиться як організація, що займається тим чи іншим видом мистецтва. Слово «студія» походить від італійського «studio» чи «studium» (від *studere* – навчання). У статті 12 «Закону України про позашкільну освіту» (редакція від 28.09.2017 у відповідності до нового Закону України про освіту) фігурує поняття «студія» в значенні форми функціонування закладів позашкільної освіти [4]. Назва «студія», на нашу думку, є досить умовною, оскільки виявити сутнісні відмінності від інших форм організації позашкільної освіти у сфері сучасної хореографії (гуртків, секцій, клубів, творчих об'єднань тощо) досить складно.

Поява студій сучасного танцю в Україні пов'язана з експансією новітніх стилів та напрямів хореографії. Студія «Інші танці» («Другие танцы») – авторська школа-майстерня, що працює в Дніпропетровську з 1996 року, організована Оленою Будницькою та Мариною Лимар. Київська студія балету «Тодес» відкрилась 2001 р. Тетяна Винокурова з початку 2000-х ввела у власній дитячій студії «Fors» курс по модерн-джаз танцю і почала ставити танцювальні мініатюри в цій техніці 2010 р. було створено студію «Тотем» Христини Шишкарьової [5, 260–263].

Однією з найвідоміших студій сучасного танцю є Dance Centre Myway під керівництвом Олександра Бобика, створена 2005 р. Ще однією популярною студією сучасного танцю у Києві є «D-side Dance studio».

«A6Studio» – одна з провідних студій сучасного танцю в Україні, до складу якої входять 5 студій («Студія А6», «А6 Jump», «А6 Excellence», «А6 Junior», «А6 Satellite») [1]. Кожна є одночасно і самостійною творчою організацією, і складовою єдиного організму, пов'язаного з творчими принципами балету «А6». Один з основних: лише систематичні заняття класичним танцем, акробатична підготовка та опанування широкого спектру стилів сучасного танцю є запорукою високого виконавського рівня.

Сучасні танці – дуже розлоге поняття, що об'єднує всі модні танцювальні течії кінця ХХ – початку ХХІ ст., весь культурний пласт, що має відношення до руху. Наприкінці ХХ ст. зміни торкнулися якості танцювального виконання. Зросла ступінь ритмічності, з'явилися танці на основі надзвичайно ритмічної музики Африки і Латинської Америки, танці стали швидшими та динамічнішими. Термін «сучасні танці» використовується на означення широкого кола танцювальних зразків кінця ХХ – початку ХХІ століття, що досить умовно розподіляють на вільний танець (модерн, джаз, контемпорарі, імпровізація), вуличні танці (хіп-хоп та похідні форми), клубні (гоу-гоу, клубна сальса, беллі-денс та ін.). Зустрічається диференціація на

джаз, модерн танець і стріт денс. Основними техніками модерн, постмодерн та сучасного (контемп) танцю є техніка Грехем, техніка Хамфрі-Вейдман, техніка Лімона, техніка Хортон, техніка Каннінгхем, техніка реліз, контактна імпровізація.

Вуличні танці виникли за межами танцювальних закладів (на вулиці, в освітніх закладах, у нічних клубах). Танцюристи використовують існуючі рухи різних танців і вигадують нові, створюючи власний стиль, імпровізуючи. До вуличних танців відносять Ніп-Нор і Функ-стилі, які почали з'являтися в США в 1970-х і все ще існують і розвиваються з Ніп-Нор культурою – Break Dance, Popping, Locking, NewStyle, Krump, C-walk, DnB (drum and bass step) та ін. Сьогодні вуличні танці активно опановують в дитячих аматорських колективах, студіях, школах тощо.

Хіп-хоп – це своєрідний напрям у сучасній молодіжній культурі, який включає: настінний розпис – графіті (анг. graffiti – нашкрябувати); танець брейк денс (break-dance); стиль одягу; музичний напрям реп.

Клубний танець набуває популярності, активно опановується в аматорських колективах сучасного танцю, хореографічних школах, студіях. Однак певне еротичне забарвлення великої кількості клубних танців вимагає від педагогів-хореографів урахування психофізіологічних особливостей дітей, дотримання високих естетичних критеріїв при постановці тих чи інших танців клубного різновиду.

Різноманіття напрямів та стилів сучасного танцю забезпечує строкатість хореографічної палітри танцювальних студій. Одночасно це дає можливість створити індивідуальне неповторне обличчя не тільки колективів, а й кожного учасника окремо, керуючись принципом особистісно орієнтованого навчання.

Колективи сучасного танцю в Україні почали створюватися з середини 80-х років ХХ століття, коли процеси демократизації, надання певної свободи у формах самовираження поступово почали поширюватися і на сферу культури. Соціокультурні трансформації (руйнування командно-адміністративної системи керівництва культурою, набуття Україною незалежності, глобалізаційні процеси кінця ХХ – початку ХХІ століття тощо) сприяли активному поширенню сучасної хореографії в Україні, зокрема створенню дитячих аматорських колективів сучасного танцю.

Танцювальні ансамблі, гуртки, клуби сучасного танцю діють в Україні переважно у системі позашкільної освіти. Попри успішну діяльність колективи сучасного танцю стикаються з певними проблемами, що умовно можна диференціювати на творчі та економічні. Останні пов'язані з відсутністю належного фінансування з боку держави на пошиття костюмів, створення сценографії, написання фонограм, участь у фестивалях тощо. У колективів виникають і творчі проблеми, одна з основних – створення репертуару у відповідності до віку, психофізіологічних можливостей, національного виховання, запитів дітей та батьків тощо.

Серед критеріїв формування репертуару колективу сучасного танцю можна виокремити відповідність танцювальної постановки технічним можливостям колективу; урахування принципу «від простого до складного» – поступовий перехід від простих, легких композицій до більш складних, багатопланових; наявність різних за видом, формою та жанром танцювальних постановок (масових, групових,

сольних); урахування специфіки художньої самодіяльності при переносі тієї чи іншої танцювальної постановки з професійної сцени в самодіяльний колектив. Особливу увагу слід приділити створенню у студіях власного оригінального репертуару.

Складною формою постановки у дитячому аматорському колективі сучасного танцю є хореографічна вистава. Розгорнуті хореографічні постановки можна здійснювати тільки у сформованому, підготовленому колективі. Прикладом подібних постановок може слугувати одноактний балет «Королівство ночі» за мотивами фантастичної п'єси-казки для дорослих Моріса Метерлінка «Синя Птаха», поставлений у дитячому хореографічному колективі «Ерідан» (м. Коломия) [9]. У студії «Інші танці» (м. Дніпропетровськ) створено виставу «Нічого особистого». Постановниця М. Лимар розповідає: «Дуже особиста історія про кожного з нас, у якій немає нічого особистого... По-європейськи лаконічний, мінімалістичний у сценографії й костюмах, несподіваний у ризикованому зіткненні професійної концепції й дитячої безпосередності виконавців, спектакль ставить ці питання перед кожним з нас [3].

Необхідно ретельно підбирати музичний матеріал для постановки хореографічного номера сучасної хореографії. Не можна розглядати її як звичайний ритмічний супровід, що полегшує виконання рухів. Відповідність музики хореографії та рівню емоційного розвитку дітей є одним з вагомих компонентів успіху постановки.

У підлітковому віці діти найбільше проявляють захоплення сучасними вуличними та клубними танцями, саме у цей період спостерігається масовий прихід у гуртки, студії, ансамблі сучасного танцю. Надмірне захоплення технічно складними рухами у дитячих танцювальних колективах формує у дітей хибне розуміння своїх танцювальних можливостей, часто призводить до травмування.

Однією з актуальних проблем у діяльності дитячих аматорських колективів сучасного танцю є проблема створення костюмів. Часто трапляється невідповідність костюма віку виконавців: на сцену виходять маленькі діти з оголеними животами та підкресленими корсетками-ліфами, у чоботах на підборах та ін. Дуже збіднюється візуальний образ колективу, коли різний за характером репертуар виконується в одних і тих самих костюмах.

Наукова новизна полягає у виявленні основних проблем роботи студій сучасного танцю в Україні на сучасному етапі.

Висновки. В Україні діє розгалужена мережа студій сучасного танцю, активне створення яких припадає на період незалежності. Попри низку проблем (економічних, методичних, мистецьких), студії сучасного танцю в Україні відіграють важливу роль у справі виховання, навчання, просвіти, комунікації, художнього збагачення суспільства. Одночасно ця сфера хореографії є однією з найбільш проблемних, що зумовлено відсутністю традицій сучасного танцю в країні, методик викладання для дітей. Часом, при опануванні новомодних стилів хореографії, керівники дитячих студій втрачають здоровий глузд, не враховують вікові особливості вихованців, і тоді численні сценічні майданчики заповнюються низькоартісними, вульгарними, нехудожніми постановками.

Поява студій сучасного танцю в Україні пов'язана з експансією новітніх стилів та напрямів хореографії. Серед найвідоміших студій сучасного танцю в Україні – Київська студія балету «Тодес», «D-side Dance studio», дитяча студія «Fors» під керівництвом Т. Винокурової, «Тотем» під керівництвом Х. Шишкарьової, «Муway» під керівництвом О. Бобика, «A6Studio» під керівництвом А. Азарової.

Література

1. A6Studio. URL: <http://a6studio.com.ua/> (дата звернення: лютий 2018).
2. Благова Т. Організація педагогічного процесу в системі хореографічного аматорства в Україні. *Lviv Polytechnic National University Institutional Repository*. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/24052/1/25-201-208.pdf> (дата звернення: лютий 2018).
3. Другие танцы. URL: http://freedance.org.ua/drugie_tantsi/promoters/lich/ru.html (дата звернення: лютий 2018).
4. Закон України про позашкільну освіту : за станом на 12 лютого 2018р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: лютий 2018).
5. Маншилин А. Украина. Разные мнения о наличии. *Современный танец постсоветского пространства*. Москва, 2013. С. 245–275.
6. Небесник А. Прояви постмодерн-хореографії в Україні. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2017. Вип. 37. С. 245–251.
7. Підлипська А. Тенденції розвитку наукових досліджень у галузі хореографічної культури в Україні. *Культура і сучасність*. 2011. Вип. 2. С. 207–210.
8. Плахотнюк О. Стили та напрямки сучасного хореографічного мистецтва. *Вісник міжнародного слов'янського університету*. 2007. № 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vmsu/2007-01/07poamca.htm (дата звернення: лютий 2018).
9. Театр сучасного танцю «Ердан». URL: <http://eridan.at.ua/index/0-2> (дата звернення: лютий 2018).

References

1. A6Studio. (2018). Retrieved from <http://a6studio.com.ua/> [in Ukrainian].
2. Blaghova, T. (2012). Organization of the pedagogical process in the choreographic amateur system in Ukraine. *Lviv Polytechnic National University Institutional Repository*. Retrieved from: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/24052/1/25-201-208.pdf> [in Ukrainian].
3. Freedance. (2018). Retrieved from: http://freedance.org.ua/drugie_tantsi/promoters/lich/ru.html [in Russian].
4. The Law of Ukraine on Extracurricular Education. (2018 February 12). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: лютий 2018) [in Ukrainian].
5. Manshilin, A. (2013). Ukraine. Different opinions about the availability. *Modern dance of the post-Soviet space*. Moscow [in Russian].
6. Nebesnyk, A. (2017). Manifestations of postmodern choreography in Ukraine. *Actual problems of history, theory and practice of artistic culture*. Issue 37, 245–251 [in Ukrainian].
7. Pidlypska, A. (2011). Trends in the development of scientific research in the field of choreographic culture in Ukraine. *Culture and Contemporaneity*. Issue 2, 207–210 [in Ukrainian].
8. Plakhotniuk, O. (2007). Styles and trends of contemporary choreographic art. *Visnyk of the International Slavic University*. № 1. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vmsu/2007-01/07poamca.htm [in Ukrainian].
9. Modern Dance Theater "Eridan" (2018). Retrieved from: <http://eridan.at.ua/index/0-2> [in Ukrainian].